Lieta Nr. C15176013

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Jelgavā, 2013.gada 11.novembrī

Jelgavas tiesa šādā sastāvā: tiesnese K.Konderko,
sekretāre E.Paškovska,

piedaloties prasītājam /pers. B/, atbildētājam /pers. C/,

izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu /pers. B/ prasībā pret /pers. C/ par kompensācijas piedziņu sakarā ar morālo kaitējumu.

Aprakstošā daļa

Prasītājs/pers. B/ cēlis tiesā prasību pret atbildētāju /pers. C/ par morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu, kurā lūdz tiesu piedzīt no atbildētāja morālā kaitējuma atlīdzību Ls50000.

Prasības pieteikums motivēts ar tādiem apstākļiem, ka atbildētājs ir zvērināts advokāts, ka kriminālprocesā Nr.11390040108 atbildētājs aizstāvējis prasītāja intereses Zemgales apgabaltiesā kā Valsts nodrošināts juridiskās palīdzības sniedzējs, ka 2009.gada 29.janvāra tiesas sēdē atbildētājs pievienojies prasītāja aizstāvības pozīcijai, ka prasītājs tiek saukts pie atbildības par noziedzīgu nodarījumu, ko nav izdarījis, ka kriminālprocesa laikā pieļauti pārkāpumi un paudis attiecīgus argumentus. Tiesa atstājusi atbildētāja argumentus bez juridiskā vērtējuma, atstājot notiesājošo spriedumu negrozītu, bet atbildētājs kasācijas sūdzību par tiesas spriedumu neiesniedza. Norāda, ka Latvijas Republikas Augstākā tiesa prasītāja kasācijas sūdzību atteicās pārbaudīt kasācijas kārtībā, jo tā nebija noformēta atbilstoši noteiktajām prasībām par kasācijas sūdzības sastādīšanu. Norāda, ka prasītāja zināšanu trūkums bija pamats atteikumam ierosināt kasācijas tiesvedību. Norāda, ka atbildētājs nepaziņoja par aizstāvības pārtraukšanu, ka nav pārspriedis ar prasītāju nolēmuma pārsūdzēšanas iespējas. Norāda, ka atbildētājs aizstāvēja prasītāju arī krimināļprocesā Nr.11200049008 apelācijas instances tiesā, arī pievienojās prasītāja pozīcijai, ka prasītājs tiek notiesāts par noziegumu, ko prasītājs nav izdarījis. Arī par šajā lietā taisīto tiesas nolēmumu atbildētājs kasācijas sūdzību neiesniedza un šajā gadījumā arī nepaziņoja par aizstāvības pārtraukšanu, nepārsprieda nolēmuma pārsūdzēšanas iespējas, norāda, ka šajā gadījumā Latvijas Republikas Augstākā tiesa lietu ierosināja, bet atzina, ka paustie argumenti vērsti uz lietā esošo pierādījumu pārvērtēšanu un kasācijas sūdzību noraidīja. Norāda, ka šajā gadījumā arī prasītāja nezināšanas bija par pamatu vainas atzīšanas izdarīšanā (tā norādīts prasītāja prasības pieteikuma tekstā- tiesas piezīme). Norāda, ka atbildētājs, neiesniedzot kasācijas sūdzības, ir pārkāpis prasītājam garantētās tiesības uz efektīvu juridisko palīdzību, vienlīdzīgām iespējām tiesas procesā, kā arī tiesības uz pieeju tiesai. Rezultātā prasītājs uzskata, ka ir notiesāts par noziegumu, ko prasītājs nav izdarījis, ka divi gadi jāizcieš cietumsods, sakarā ar ko nevar baudīt dzīvi, atrasties ģimenes lokā. Ir kļuvis par meli tiesas priekšā un pat tiesa uzskata, ka prasītājs, sakot taisnību, melo. Tādējādi prasītājs uzskata, ka atbildētāja rīcības rezultātā prasītājam radies morālais un personiskais kaitējums Ls50000.Papildinājumos norāda, ka atbildētājs subjektīvu apstākļu dēļ atteicies no Valsts nodrošinātā aizstāvja pienākumiem, ka prasītājam nav pretenziju par juridiskās palīdzības kvalitāti, bet gan par to, ka vispār nesniedza garantēto juridisko palīdzību, tāpēc liedza Satversmē garantētās tiesības un radies morālais un personiskais kaitējums. Norāda, ka tas, ka ieslodzījuma vietā normālas dzīves baudīšanas iespējas ierobežojums ir vispārzināms fakts, ka tādējādi jāpacieš pazemojums, tiek vairota neuzticība sev un taisnībai, ka iegūst bailes no saskarsmes ar Valsti un cilvēkiem, jūtas noniecināts un mazvērtīgs, tādējādi regulāri sācis apmeklēt psihologu un vērsies pie psihiatra. Prasību pamatojis ar Civillikuma 1635.pantu, Satversmes 92.pantu, Krimināllikumu, Eiropas Cilvēktiesību konvenciju.

Atbildētājs/pers. C/ rakstveidā paskaidrojis, ka prasību neatzīst pilnībā. Norāda, ka atbildētājs savu prasību nav pierādījis, ka prasītājs sagrozījis notikušā faktiskos apstākļus. Norāda, ka krimināllietā Nr.11390640108 labprātīgi atteicies no advokāta izmantošanas un aizstāvēja sevi pats. Par Tukuma rajona tiesas 2008.gada 10.oktobra spriedumu apelācijas sūdzību rakstīja pats prasītājs un viņam nebija nepieciešama advokāta palīdzība. Arī par Dobeles rajona tiesas 2011.gada 13.jūnija spriedumu prasītājs pats rakstījis apelācijas sūdzības, arī pats uzrakstīja kasācijas sūdzību par 2011.gada 22.novembra apgabaltiesas nolēmumu un vēl iesniedza piecus kasācijas sūdzības papildinājumus, sakarā ar ko arī apgabaltiesas spriedums daļēji atcelts, sakarā ar ko lietu skatīja apelācijas instancē. Norāda, ka apelācijas instancē prasītāju aizstāvējis pēc zvērinātu advokātu vecākā I.Cīruļa norīkojuma. Norāda, ka ar prasītāju nav noslēgta par vienošanās par prasītāja aizstāvību. Norāda, ka, bez tam, arī pats prasītājs abos procesos mutiski paziņojis, ka kasācijas sūdzības rakstīs pats. Norāda, ka izspriežot lietu, ņemama vērā prasītāja personība, ka prasītājs agrāk sešas reizes sodīts. Norāda, ka prasītājs pieļāvis astoņus režīma pārkāpumus, par ko tika disciplināri sodīts. Norāda, ka prasītājs rakstījis vairākkārtīgi nepamatotas sūdzības Valmieras cietuma administrācijai, ka prasītājs pēc rakstura ir viltīgs, divkosīgs, mantkārīgs, cinisks, nemierīgs, reizēm agresīvs, spītīgs. Norāda, ka par sistemātiskiem režīma pārkāpumiem prasītājs izcietis sodu kameru korpusā.

Tiesas sēdē prasītājs prasību uzturēja uz prasības pieteikumā norādītiem motīviem un apmērā. Paskaidroja, ka lietu var izskatīt bez Dobeles rajona tiesas krimināllietas materiāliem, jo nav strīda par apstākļiem, ka atbildētājs kasācijas sūdzību nav gatavojis. Paskaidroja, ka atbildētājs abos krimināļprocesos bijis valsts nodrošinātais juridiskās palīdzības pārstāvis apelācijas instances tiesā. Norādīja, ka atbildētājs nav iesniedzis kasācijas sūdzību lietā Nr.11390040108, ka nav apspriedis kasācijas sūdzības iesniegšanas iespējas, ka pats mēģinājis sastādīt kasācijas sūdzību, bet kasācijas instances tiesa lietā Nr.11390040108 atteicās izskatīt sūdzību, jo kasācijas sūdzība bija sastādīta neatbilstoši likumam. Otrā lietā kasācijas tiesvedība tika ierosināta, bet sūdzība netika izskatīta pilnīgi, jo norādīja, ka kasācijas sūdzībā tiek apstrīdēti pierādījumi, bet pierādījumu pārvērtēšana neietilpst kasācijas instances kompetencē, tādējādi prasītāja sastādītā kasācijas sūdzības bija nekvalitatīvas. Tātad atbildētājs nav nodrošinājis kvalitatīvu juridisko palīdzību, kas ir atbildētāja pienākums. Morālais kaitējums radies no tā, ka izcieš sodu par nodarījumu par ko nav vainīgs, jo, ja kasācijas sūdzības būtu kvalitatīvas, tad Senāts varētu konstatēt, ka prasītājs nav vainīgs. Dēļ tā, ka izcieš sodu par noziegumu par ko nav vainojams, sākās domas par pašnāvību, sakarā ar ko griezies pie psihologa. Norādīja, ka psihologs palīdzējis domas novērst. Atzina, ka aizstāvi pieprasījis Apelācijas instances tiesā.

Uzskatīja, ka pirmajā instancē advokāts nav nepieciešams, jo nav vainīgs. Norādīja, ka advokāta prettiesiskā rīcība ir tā, ka advokāts nav apspriedis par kasācijas sūdzības iesniegšanu, kā arī nav iesniedzis kasācijas sūdzību. Šobrīd esot iesniedzis sūdzību par advokāta rīcību prokuratūrā, jo vēlas panākt lietas jaunu izskatīšanu. Norādīja, ka morālā kaitējuma atlīdzība 50 tūkstoši iero apmērā bija noteikta Eiropas Cilvēktiesību tiesā par gadījumu, kur apsūdzētais atradies cietumā vairāk par pusgadu nekā bija brīvības atņemšanas sods noteikts. Norādīja, ka atrodas cietumā tiesiski, bet dēļ advokāta nekvalitatīvās palīdzības. Norādīja, ka morālais kaitējums pierādīts ar brīdi, kad ir pierādīts indivīda tiesību pārkāpums (Likums saistībā ar valsts pārvaldi). Paskaidroja, ka vienošanos ar advokātu par aizstāvību nav slēdzis, jo nav naudas. Atzina, ka nav lūdzis rakstīt atbildētājam kasācijas sūdzību.

Atbildētājs tiesas sēdē prasību neatzina, paskaidroja, ka sniegt juridisko palīdzību Zemgales apgabaltiesā prasītājam viņu nozīmēja zvērinātu advokātu vecākais, ka vienošanās ar prasītāju par juridiskās palīdzības sniegšanu nav, ka nekādu samaksu par pakalpojumiem no prasītāja nav saņēmis, ka piedalījies tikai apelācijas instances tiesā. Norādīja, ka kasācijas sūdzības uzrakstījis pats prasītājs, ka tiesu nolēmumi ir pamatoti un likumīgi. Norādīja, ka kaitējuma atlīdzības apmērs ne ar ko nav pamatots. Norādīja, ka likums viņam neuzliek par pienākumu aizstāvēt prasītāju visā procesa gaitā. Norādīja, ka lietas izskatīšanā ņemama vērā prasītāja personība, ka tādas morālās kaitējuma atlīdzības pieprasīšanas norāda uz prasītāja mantkārību.

Motīvu daļa

Novērtējot lietā esošos rakstveida pierādījumus, pušu paskaidrojumus, tiesa atzīst, ka prasījums par morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu ir nepamatots un noraidāms pilnībā.

Saskaņā ar Latvijas Republikas Satversmes 92.pantu nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu.

Civillikuma 1635.pants nosaka, ka katrs tiesību aizskārums, tas ir katra pati par sevi neatļauta darbība, kuras rezultātā nodarīts kaitējums (arī morālais kaitējums), dod tiesību cietušajam prasīt apmierinājumu no aizskārēja, ciktāl viņu par šo darbību var vainot. Ar morālo kaitējumu jāsaprot fiziskas vai garīgas ciešanas, kas izraisītas ar neatļautas darbības rezultātā nodarītu cietušā nemantisko tiesību vai nemantisko labumu aizskārumu. Atlīdzības apmēru par morālo kaitējumu nosaka tiesa pēc sava ieskata, ņemot vērā morālā kaitējuma smagumu un sekas. Ja neatļautā darbība izpaudusies kā noziedzīgs nodarījums pret personas dzīvību, veselību, tikumību, dzimumneaizskaramību, brīvību, godu, cieņu vai pret ģimeni, vai nepilngadīgo, pieņemams, ka cietušajam šādas darbības rezultātā ir nodarīts morālais kaitējums. Citos gadījumos morālais kaitējums cietušajam jāpierāda.

Vainas pakāpes aplūkotas Civillikuma 1640.pantā. Civillikuma 1640.pants nosaka, ka vainas pakāpes ir dažādas, raugoties pēc tam, vai darbība izdarīta ļaunā nolūkā, vai tikai aiz neuzmanības. Savukārt Civillikuma 1644.pants nosaka, ka kas otram nodara kaitējumu bez ļauna nolūka, ja viņš par šo kaitējumu ir vainojams pielaižneuzmanību. Neuzmanība ir rupja un viegla. Termins „kaitējums" minēto tiesību normu izpratnē interpretēts, kā pārkāpums, tiesību aizskārums. Nodarīt kaitējumu nozīmē kaitēt citam ar prettiesisku rīcību (Latvijas Republikas Civillikuma komentāri Saistību tiesības prof. K. Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Mans īpašums 2000, 149.lpp). Civillikuma 1635.panta otrā daļa nosaka, ka ar morālo kaitējumu jāsaprot fiziskas vai garīgas ciešanas, tām jābūt izraisītām ar neatļautas darbības rezultātā nodarītu cietušā nemantisko tiesību vai nemantisko labumu aizskārumu. Tā kā lietā nav pierādījumu par to, ka atbildētāja rīcība attiecībā pret prasītāju būtu izpaudusies, kā noziedzīgs nodarījums, tad tiesa atzīst, ka prasītājam jāpierāda atbildētāja prettiesiskā rīcība, gan atbildētāja vainas pakāpe prettiesiskajā rīcībā, gan nodarītais morālais kaitējums.

Kā atbildētāja prettiesisko darbību, prasītājs norāda- kasācijas sūdzību nesastādīšanu par tiesu nolēmumiem, juridiskās palīdzības nesniegšanu, kā rezultātā prasītājam radušās sekas, ka nevainīgam jāizcieš cietumsods, kas liedz tiesības baudīt priekšrocības, kas ir atrodoties brīvībā, kā arī radušās domas par suicīdu.

Lietā nav strīda par apstākļiem, ka prasītājs izcieš brīvības atņemšanas sodu Latvijas Republikas Ieslodzījumu vietu pārvaldes iestādē Jelgavas cietumā saskaņā ar likumīgā spēkā esošiem Dobeles rajona tiesas 2011.gada 13.jūnija spriedumu (krimināllieta Nr.11200049008) un Zemgales apgabaltiesas 2012.gada 30.maija spriedumu (krimināllieta Nr.11390040108) (lietas lapa 40).

Lietā nav iegūti pierādījumi, ka prasītājam pēc viņa pieprasījuma būtu piešķirta valsts garantēta juridiskā palīdzība (aizstāvība vai pārstāvība) krimināllietā līdz galīgā tiesas nolēmuma spēkā stāšanās brīdim (Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likums 17.pants, līdzīgs likuma regulējums arī krimināllietu izskatīšanas laikā). Krimināllietā Nr.11390040108 (lietas lapa 186) atrodas orderis Nr.17402 izsniegts atbildētājam ar uzdevumu aizstāvēt prasītāju apelācijas instances tiesā- Zemgales apgabaltiesā. Tas, ka krimināllietā Nr.11200049008 bija līdzīgi apstākļi norāda paša prasītāja paskaidrojumi tiesas sēdē, atbildētāja paskaidrojumi.

Tādējādi šajā gadījumā uz prasītāja aizstāvību abos strīda kriminālprocesos nav attiecināmi noteikumi par personai pienākošos juridiskās palīdzības piešķiršanu ar valsts garantētu finansiālu atbalstu uz attiecīga Juridiskās palīdzības administrācijas lēmuma pamata, jo prasītājam nebija piešķirta valsts garantēta juridiskā palīdzība kriminālprocesā. Šajā gadījumā prasītājam bija nodrošināta aizstāvība saskaņā ar Kriminālprocesa likumu.

Lietā arī nav iegūti pierādījumi, ka starp atbildētāju un prasītāju būtu noslēgta vienošanās par prasītāja aizstāvību krimināllietās, kuru būtu uzņēmies atbildētājs kā prasītāja nolīgts advokāts, to arī atzina pats prasītājs, ka tādas vienošanās nav.

Abos kriminālprocesos atbildētājs piedalījās apelācijas instances tiesas sēdē kā prasītāja aizstāvis saskaņā ar zvērinātu advokātu vecākā norīkojumu konkrētai darbībai, saskaņā ar Kriminālprocesa likumu (Kriminālprocesa likuma 79.pants). Prasītājs 2013.gada 29.oktobra tiesas sēdē (tiesas sēdes protokols šajā lietā, lietas lapa 104-111) apstiprināja, ka nav lūdzis atbildētājam sagatavot kasācijas sūdzības par tiesu nolēmumiem, ka kasācijas sūdzības rakstījis pats, apstiprināja arī, ka sakarā ar Dobeles rajona tiesas lietu advokātam Jānim Erntsonam apelācijas sūdzību nav lūdzis rakstīt, jo prasītājam nav jālūdz rakstīt apelācijas sūdzību, ka apelācijas sūdzību rakstījis pats.

Tādējādi, tiesa uzskata, ka šajā gadījumā attiecībā uz prasītāja aizstāvību abās krimināllietās piemērojams Kriminālprocesa 79.pants par aizstāvi. Kriminālprocesa likuma 79.panta ceturtā daļa nosaka, ka aizstāvības veikšana atsevišķā procesuālā darbībā neuzliek advokātam pienākumu uzņemties aizstāvību visā kriminālprocesā.

Tādējādi tiesa uzskata, ka prasītāja norādītie motīvi prasības pamatojumam attiecībā uz tādu atbildētāja rīcību kā kasācijas sūdzību nesastādīšana un juridiskās palīdzības nesniegšana par apelācijas tiesu spriedumiem krimināllietās nav pamatoti, jo atbildētājam nebija tāda pienākuma, bez tam pats prasītājs norādījis, ka nav lūdzis sastādīt kasācijas sūdzības. Tiesa uzskata, ka nav pamata atzīt, ka atbildētājs kā savādāk būtu aizskāris prasītāja tiesības uz aizstāvību, jo nav strīda par to, ka atbildētājs kā prasītāja aizstāvis piedalījās apelācijas instances tiesas sēdēs, kas ir saskaņā ar norīkojumu.

Tiesa uzskata, ka par prasītāja norādītiem apstākļiem par atrašanos ieslodzījuma vietā un brīvas dzīves ierobežojumiem, atbildētājs nav atbildīgs nekādā mērā, jo brīvības atņemšanas sods prasītājam noteikts ar attiecīgiem tiesu nolēmumiem, kurus izspriedusi tiesa Kriminālprocesā likumā noteiktā kārtībā, kas stājušies likumīgā spēkā un ir obligāti izpildāmi visā Latvijas Republikas teritorijā. Tādējādi ar tiesas spriedumu noteikts sods nav uzskatāms par atbildētāja rīcības rezultātu, bez tam kā jau nodibināts augstāk kasācijas sūdzības sastādīšanas pienākuma atbildētājam nebija.

Tāpat tiesa uzskata, ka par prasītāja norādītajiem apstākļiem par psihologa konsultāciju pieprasīšanu ieslodzījuma vietā, atbildētājs nav atbildīgs, jo lietā esošā Jelgavas cietuma psiholoģes K.Počas 24.05.2013. izziņa (lietas lapa 62) apstiprina, ka emocionālā stāvokļa, kas saistīts ar

suicidālas uzvedības risku, pamatā ir cits cēlonis, tas ir, konflikts ar Jelgavas cietuma administrāciju, bez tam, kā jau nodibināts, brīvības atņemšanas sods noteikts ar tiesu nolēmumiem, par ko atbildētājs nav atbildīgs. Tādējādi atbildētājam ar tādu prasītāja emocionālo stāvokli nav nekāda sakara.

Tiesa uzskata, ka lietā nav apstiprinājušies prasītāja norādītie apstākļi attiecībā uz prasītāja norādīto atbildētāja prettiesisko rīcību, kā rezultātā prasītājam būtu radies kāds kaitējums.

Tādu kaitējumu, kas izpaužas ciešanās, sāpēs, cieņas mazinājumā u.tml., sabiedrībā pieņemts saukt par morālo kaitējumu (K.Torgāns Saistību tiesības. I daļa Mācību grāmata Rīga, Tiesu namu aģentūra, 2006, 179.lpp).

Pierādījumi par prasītāja veselības traucējumiem, par fiziska, psihiska, psiholoģiska rakstura sekām, goda un cieņas aizskārumu, kas radušies no atbildētāja rīcības lietā nav iegūti, kā arī nav apstiprinājusies nekāda atbildētāja prettiesiskā darbība attiecībā pret prasītāju. Tādējādi tiesas ieskatā prasītājs nav pierādījis kaitējumu, kāds viņam radies. Tiesas ieskatā prasītājs lietā nav pierādījis nevienu no kaitējuma atlīdzināšanas pamatiem, kā to paredz Civillikums, sakarā ar ko prasītāja prasība ir noraidāma, kā nepamatota. Tādējādi arī tiesa nevērtē apstākļus kaitējuma atlīdzības apmēra noteikšanai.

Tiesa uzskata, ka nav nozīmes lietā apstākļiem par to kā jābūt sastādītai kasācijas sūdzībai, jo kasācijas sūdzības pieņemšanas izlemšana ir kasācijas tiesas kompetence konkrētā kriminālprocesā.

Tiesa uzskata, ka citiem krimināllietu materiāliem lietā nav nozīmes, jo tie attiecas uz krimināllietu iztiesāšanu, kā arī prasītājs tiesas sēdē norādīja, ka krimināllietu materiāli bija nepieciešami, lai apstiprinātu apstākļus, ka atbildētājs nav sastādījis kasācijas sūdzības, ko arī atbildētājs nav apstrīdējis, tātad par tādu apstākli lietā strīda nav, kas jau nodibināts.

Tiesa uzskata, ka šajā gadījumā nav arī nozīmes prasītāja personības raksturojumam, jo kaitējuma atlīdzināšanas pamats nav apstiprinājies sakarā ar ko tiesa nevērtē kaitējuma atlīdzības apmēru.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz minēto un saskaņā ar Civilprocesa likuma 2., 8., 9.,10.,12.,34.,41.,42.,93.,97.,187., 189.-194., 204. [1] pantu,

Nosprieda

/pers. B/, personas kods /personas kods/, prasību pret /pers. C/, personas kods /personas kods/, par morālā kaitējuma kompensācijas Ls50000 piedziņu noraidīt pilnīgi.

Spriedumu var pārsūdzēt 20 dienu laikā Zemgales apgabaltiesā, iesniedzot apelācijas sūdzību Jelgavas tiesā, termiņu sprieduma pārsūdzēšanai skaitot no pilna sprieduma sastādīšanas datuma – 2013.gada 25.novembra.

Tiesnese K. Konderko